

İlköğretim Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programında Medya Okuryazarlığı Eğitimi¹

Adnan ALTUN², Ebubekir ÇAKMAK³

Özet

Bu araştırmanın amacı, Hayat Bilgisi ve eşdeğeri olarak görülebilecek derslerde yaygın olarak vurgulanan medya okuryazarlığı konularının neler olduğunu belirlemek ve bu tespitlere dayalı olarak ülkemizde medya okuryazarlığının Hayat Bilgisi öğretim programlarıyla ilişkilendirilmesine yönelik öneriler sunmaktır. Bu araştırmanın amacına uygunluğuna göre nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi yönteminden yararlanılmıştır. Veri analiz sürecinde ise içerik analizi yapılmıştır. Araştırmada yapılan içerik analizi sonucu, “Sağlık Eğitimi” ve “Sosyal Bilgiler” olmak üzere iki ayrı başlık altında sunulmuştur. Nihai olarak da içerik analizi sonuçlarından hareketle medya okuryazarlığı becerisi ülkemizdeki Hayat Bilgisi ders programlarıyla aradisiplin olarak ilişkilendirilmiş ve “Hayat Bilgisi Dersi Medya Okuryazarlığı Aradisiplin Kazanımları” başlığıyla sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Medya okuryazarlığı, Hayat Bilgisi öğretim programı, program ilişkilendirme, aradisiplin

Media Literacy Education in the Life Studies Instructional Curriculum

Abstract

The aim of this study is to determine the subjects of media literacy taught widely in lessons of life studies and, based on the findings of these studies, to make suggestions regarding integration of media literacy subjects with life studies curricula in Turkey. The examples of standards in the levels of 1st, 2nd and 3rd grades have been examined and standards thought to be compatible with the contents of life studies course have been subjected to content analysis. The results of content analysis carried out during this study are presented under two separate headings, namely "Health Education" and "Social Studies". Finally, media literacy subjects have been integrated into the Life Studies Instructional Curriculum as “sub-discipline” based on the results of content analysis.

Keywords: Media literacy, Life Studies curriculum, curriculum integration, sub-discipline

¹ Bu araştırma 11.Ulusal Sınıf Öğretmenliği Sempozyumu’nda sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

² Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Bolu-TÜRKİYE
E-Posta:adnanaltun@gmail.com

³ Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Bolu-TÜRKİYE

Giriş

Clay Shirky TED⁴'de yapmış olduğu “Sosyal medya nasıl tarih yazabilir?” başlıklı konuşmasında medyanın yaşadığı ve sebep olduğu değişimler konusunda çok önemli bilgiler vermiştir. Shirky’ye göre bugüne kadar iletişimi sağlamakta başarılı olan medyalar sosyal grupları oluşturmakta başarısızdı; grupları oluşturmakta başarılı medyalar ise iletişimi sağlamakta başarısızdı. İnternet ise tarihte hem sosyal gruplara hem de iletişime imkân sağlayan ilk mecra. Telsiz ve telefonda görülen tek kaynaktan tek alıcıya doğru gerçekleşen klasik iletişim modeli, radyo ve televizyon ile tek kaynaktan çoklu alıcılara doğru gelişen bir iletişim modeli ile yeni bir boyut kazanmıştı. İnternet ile birlikte ise artık çoklu kaynaklardan çoklu alıcılara doğru gerçekleşen yeni bir iletişim modeli ortaya çıkmaktadır. İlk kez bir medya doğası gereği böyle bir iletişime imkân veriyor. Bu büyük değişimlerin birincisidir.

Shirky’nin altını çizdiği ikinci büyük değişiklik ise medyanın dijitalleştikçe, diğer bütün medya formları için taşıyıcı bir unsur haline gelmesidir. Telefon görüşmeleri, dergiler, filmler ve diğer medyalar artık İnternete taşınıyor. Bu da bütün farklı medyaların diğer medyalarla kapı komşusu olması anlamına geliyor. Medya yakınsaması olarak tanımlanan bu süreç ile medya gittikçe sadece bilgi kaynağı olmaktan çıkıp bir koordinasyon alanı haline geliyor. Bir zamanlar sadece dinleyen, izleyen veya duyan gruplar artık bir araya gelip birbirleriyle de konuşabiliyor.

Üçüncü büyük değişiklik ise Dan Gilmore’un ifadesiyle “eski takipçi kitlesinin” artık sadece tüketici değil, aynı zamanda üretici de olması. Shirky’ye göre mecraya her yeni tüketici katıldığında, aynı zamanda yeni bir üretici de katılmış oluyor. Çünkü yeni medya araçları hem tüketip hem de üretmeye imkân tanıyor. Bu her yeni kitabın yanında hediye baskı tezgâhı verilmesi gibi bir durum. Çağımız insanın artık eleştirel bir tüketici olması yeterli değil aynı zamanda sorumlu bir üretici de olması elzem. Bu da eğitim alanında hâlihazırdaki gelişmeler ışığında yaşam boyu öğrenmeyi temel alan kapsamlı ve etkili bir medya okuryazarlığı ile mümkün görünüyor. Ülkemizde son yıllarda bu bağlamda önemli gelişmeler yaşanmaktadır.

2004 yılında Devlet Bakanlığı bünyesinde kurulan, ülkemizin önde gelen kamu kurumlarının, sivil toplum örgütlerinin ve üniversitelerinin temsil edildiği Şiddeti Önleme Platformu da ülkemizde medya

⁴Technology, Entertainment and Design (www.ted.com): 1984 yılında teknoloji, eğlence ve tasarım kelimelerinden hareketle yenilikçi, yaratıcı ve girişimci fikirlerin yayılması ve geniş kitlelerce paylaşılması amacıyla kurulmuş küresel bir organizasyondur. Konusunda uzman birçok değerli bilim adamının konuşmaları organizasyonun web sitesi üzerinden paylaşılmaktadır.

okuryazarlığının gelişimine önemli katkılar sağlamıştır. Şiddeti Önleme Platformu'nun Medya ve Şiddet Alt Çalışma Grubu 2004 yılında yaptığı toplantıların sonucunda bir rapor (Şiddeti Önleme Platformu, 2004) ortaya koymuştur. Bu raporda “İlk ve orta öğretim ders programlarına medya okuryazarlığı dersi konulmasına ve ulusal televizyon kuruluşlarının temsilcilerine ayrımcılığa ve şiddete karşı duyarlılığın artırılmasına yönelik eğitim verilmesine ilişkin önerilerin RTÜK’ün 22 Eylül 2004 tarihli toplantısında gündeme getirildiğinden ve oy birliğiyle kabul edildiğinden” söz edilmektedir. Ayrıca “RTÜK’ün medya okuryazarlığı dersinin ders programlarına eklenmesi için Milli Eğitim Bakanlığı ile resmi temaslara başladığı” ifade edilmektedir.

Bu girişimle ilgili olarak yapılan ön hazırlık çalışmaları sonucunda, Medya Okuryazarlığı konusundaki çalışmaları yürütmek üzere bir komisyon oluşturulmuştur. “Medya Okuryazarlığı Dersi Taslak Öğretim Programı ve Öğretmen Kılavuzu” Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı ile Radyo ve Televizyon Üst Kurulu uzmanları ve İletişim Bilimleri Fakültesi akademisyenlerinden oluşan bu komisyon tarafından hazırlanmıştır. 22 Ağustos 2006 tarihinde Radyo ve Televizyon Üst Kurulu ile Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu arasında “Öğretim Kurumlarına Medya Okuryazarlığı Dersi Konulmasına Dair İşbirliği Protokolü” imzalanmıştır. “İlköğretim Seçmeli Medya Okuryazarlığı Dersi Öğretim Programı” da 31 Ağustos 2006 tarihinde MEB Talim ve Terbiye Kurulu’nda görüşülerek kabul edilmiştir (Altun, 2009a). İlköğretimde 6, 7 veya 8. sınıfta haftada bir saat ve seçmeli olarak verilen bu ders 2012 yılında yapılan değişiklikle ilköğretim 7 veya 8. sınıfta haftada 2 saat ve seçmeli olarak verilmeye devam etmektedir.

30 Haziran - 1 Temmuz 2012 tarihlerinde RTÜK’ün öncülüğünde farklı alanlardan yüze yakın uzmanın katılımıyla Medya Okuryazarlığı Çalıştayı gerçekleştirilmiştir. Bu çalıştayı Sonuç Bildirgesi’nin ilk maddesi şöyledir: “(Medya okuryazarlığı eğitimi) Okul öncesinden itibaren bütün eğitim kademelerinde (ilkokul, ortaokul ve lise) ilgili derslerin öğretim programlarıyla ilişkilendirilerek verilmelidir.” Buradan da anlaşılacağı gibi ülkemizde medya okuryazarlığını yaşam boyu geliştirilecek bir beceri olarak görme eğilimi gün geçtikçe artmaktadır.

Bu sonuç bildirgesinde ifade edildiği ve medya okuryazarlığı alanında uygulanmakta olan mevcut eğitim yaklaşımlarının da gösterdiği gibi medya okuryazarlığı, eğitimin tüm kademelerinde ilgili tüm öğretim programlarıyla ilişkilendirilerek öğretilmektedir. Ülkemizde de başta Türkçe, Sosyal Bilgiler ve Hayat Bilgisi dersleri olmak üzere ilgili diğer derslerle de medya okuryazarlığının yaşam boyu öğretilen bir beceri olarak ilişkilendirileceği günler yaklaşmaktadır.

Medya Okuryazarlığı

Bir eğitim aracı ya da konusu olarak 1920'li yıllarda gazete (Lewis, 1927; Price, 1928); 1930'lu yıllarda radyo (Evans, 1937; DeBeer, 1938); 1950'li yıllarda televizyon (Rowe, 1950; Haussman, 1950) ile ilgili çalışmalara rastlanmaktadır. Bu çerçevede medya bir öğretim konusu olarak programa girmiş ve gazete eğitimi (news paper education), ekran eğitimi (screen education) ya da medya çalışmaları (media studies) gibi dersler verilmiştir. Sonraki yıllarda medyanın bir öğretim aracı olarak kullanılması fikri yaygınlaşarak eğitim bilimleri çatısı altında “eğitim teknolojileri” (educational media) adıyla bir alan olmuştur. Sonraki yıllarda eğitimciler arasında medyaya olan ilgi artmış ve bunun neticesinde medya pedagojisi (media pedagogy) ve medya eğitimi (media education) nitelendirmesiyle çeşitli eğitim teorileri ortaya atılmıştır. Bu ilgi günümüzden yaklaşık 40 yıl önce Finli medya eğitimcisi SirkkaMinkinen'in ortaya attığı medya okuryazarlığı (media literacy) ve Alman medya eğitimcisi Dieter Baacke'nin alana kazandırdığı medya yetkinliği (media competence⁵) kavramları ile farklı bir boyut kazanmıştır. Konu artık yaşam boyu geliştirilmesi gereken bir beceridir (Potter, 1998; Considine, 1999; Masterman 2001; UNESCO, 2002; Thoman, 2003; AML, 2009; Altun, 2010).

Medya okuryazarlığı genellikle “çeşitli biçimlerde mesajlara erişim, analiz etme, değerlendirme ve iletme yeteneği” (Aufderheide, 1993) olarak tanımlanmaktadır. Tanımda yer alan “erişim, analiz, değerlendirme ve üretim” becerileri konunun öğretiminde yol gösterici olmaktadır. Bu becerilerin öğretiminde yaygın yaklaşım medya okuryazarlığını başta dil, sağlık bilimleri, sosyal bilgiler ve teknoloji olmak üzere diğer derslerin içeriği ile ilişkilendirerek öğretmektir (Masterman, 1996, 2001; Brown, 1998: 52; Hobbs, 1998a, 2001; Thoman, tarihsiz, 2003a; Considine, 2002; Scheibe ve Rogow, 2004; Wan ve Cheng 2004; Martinson, 2004; UNESCO, 2002; CML, 2008; Altun, 2010; Çakmak, 2010; Şahin 2011; Tüzel 2012). Medya okuryazarlığının yoğun olarak ilişkilendirildiği derslerden birinin de Hayat Bilgisi dersleri olduğu ileri sürülebilir (Baker, 2010; MNet, 2011).

Hayat Bilgisi ve Medya Okuryazarlığı

Hayat bilgisi dersi Osmanlı Devletinde ilk kez 1869 yılında Saffet Paşa'nın Maarif Nazırlığı döneminde okutulmaya başlanmış, Cumhuriyet dönemi müfredatlarının tamamında da yer almıştır (Şahin, 2009: 408). Hayat Bilgisi dersinin bu yolculuğunda 1926 yılının ayrı bir yeri vardır. Hayat

⁵Medya yetkinliği kavramında Noam Chomsky'nin dil yetkinliği (language competence) ve Jürgen Habermas'ın iletişim yetkinliği (Communicative competence) kavramları arasında analogi söz konusudur (Bkz. Alver, 2005 ve Hippel, 2010).

Bilgisi dersi 1926 yılında ülkemizi ziyaret eden John Dewey'in "toplular tedris ve iş okulu" kavramları üzerinde yeniden inşa edilerek önemli değişim yaşamıştır (Cicioğlu, 1983: 95). İlköğretim bu dönemde yaşamı bir bütün olarak algılayan çocukta genelde tek tek olgu ve olaylar yoktur, bunun için bu dönemde Türk eğitim sisteminde dersler sosyal ve fen bilgisi olarak ayrılmak yerine, hem bunların, hem de sanat, çağdaş düşünce ve değerlerin bir bileşkesi olan Hayat Bilgisi dersi düzenlenmiştir (Sönmez, 1999: 10). Hayat Bilgisi dersi eğitimde toplum öğretim ilkesinin bir sonucu olarak ortaya çıkmıştır. Bu ilkenin arka planında hayatı bir bütün olarak öğrencilerin karşısına çıkarma düşüncesi vardır. Bütünden parçaya doğru bir gidiş. Önce Hayat Bilgisi, ardından Sosyal Bilgiler ve Fen Bilgisi dersleri ve daha sonra da tarih, coğrafya, fizik, kimya gibi disiplin bazında derslerin verilmesiyle devam eden bir süreç.

Hayatımızdaki etkisi gitgide artmakta olan medya, Hayat Bilgisi dersinin içeriğini derinden etkileyen ve ilerde daha da etkileyeceği aşikar olan bir olgu olarak gün yüzüne çıkmaktadır. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'nın 2012 yılında yapmış olduğu "Türkiye'de Aile Yapısı Araştırması"nın ortaya koyduğu önemli sonuçlardan bazıları şunlardır:

- Türkiye'de evlerin %34,2'sinde, yani üçte birinde İnternet bulunuyor.
- Aile üyelerinin birlikte yaptıkları faaliyetlere bakıldığında ise birinci sırada 59,4 ile televizyon izlemek geliyor.
- 2006 yılındaki araştırmayla kıyaslandığında TV izleme oranlarımız gittikçe artıyor.
- Sıklıkla kitap okuyanların oranı ise % 12,8 olarak verilmiştir.

Daha önceki çalışmalar gibi yapılan bu son araştırma göstermiştir ki medyanın hayatımızdaki etkisi, olumlu ya da olumsuz, günbegün artmaktadır. Hayatımızdaki etkisi her geçen gün artan böylesine önemli bir olgu karşısında tüm toplumsal dinamikler gibi eğitimin de bu olguyu göz ardı etmesi mümkün değildir. Kısaca medyanın diliyle okuyup yazabilmek olarak tanımlayabileceğimiz medya okuryazarlığı yaşam boyu öğrenme çerçevesince vurgulanan bir beceridir. Bu doğrultuda ailede başlayıp örgün eğitim kurumlarında devam eden ve daha sonra da kamu kurum ve kuruluşları ile çeşitli sivil toplum kuruluşlarının faaliyetleriyle desteklenen bir medya okuryazarlığı eğitimi süreci söz konusudur. Bu süreç içerisinde sınıf öğretmenleri de diğer derslerle birlikte Hayat Bilgisi derslerinde ilgili ölçüde medya okuryazarlığı eğitimi sürecine katkıda bulunabilirler. Hâlihazırda uygulanmakta olan Hayat Bilgisi programı incelendiğinde özel bir vurgu olmamakla birlikte medya okuryazarlığına yönelik konulara değinildiği görülmektedir. Bu bağlamda medya okuryazarlığı eğitimi temel

becerileri olarak tanımlanabilecek; bilgiye erişim, analiz-değerlendirme ve medya üretme becerileri ile bu konuların ne ölçüde örtüştüğü veya ilişkisi Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1: Hayat Bilgisi Programında Medya Okuryazarlığı

Hayat Bilgisi Öğretim Programındaki Yaşam Becerileri ve Kişisel Nitelikler		İlgili Olduğu Medya Okuryazarlığı Becerileri
Eleştirel Düşünme Becerisi	Eleştirel düşünmenin tüm alt becerileri	Tüm beceriler
İletişim Becerisi	Duyularını ve düşüncelerini yazılı, sözlü veya beden diliyle ifade etme	Üretim
	İletişim araçlarını kullanma	Erişim
	İkna etme	Analiz ve değerlendirme
Bilgi Teknolojilerini Kullanma Becerisi	Telefonu ve televizyonu kullanarak bilgiye ulaşma	Erişim
	Günlük hayatta ulaşabildiği teknolojik ürünleri amacına uygun olarak kullanma	Erişim
	Yerel gazeteleri kullanma	Erişim
Kaynakları Etkili Kullanma Becerisi	İhtiyaçlarla istekler arasındaki farkı ayırt etme	Analiz
	Reklâmlarla tüketici hakları arasında ilişki kurma	Analiz ve Değerlendirme
	Reklâmlar yoluyla isteklerinin nasıl yönlendirildiğinin farkında olma	Erişim ve analiz
	Bilinçli tüketicinin ayırt edici özelliklerini belirleme ve uygulama	Analiz ve üretim
Güvenlik ve Korunmayı sağlama Becerisi	Sağlık Güvenlik Kurallarına/Prosedürlerine Uyma	Erişim
	Sağlığını Koruma	Tüm beceriler
Öz Yönetim Becerisi	Eğlenme	Tüm beceriler
Kişisel Nitelikler	Sabır (eğlenmek için uygun zamanı bekleme)	Erişim ve değerlendirme

Hayat Bilgisi programında sistematik olmasa da medya okuryazarlığı ile ilgili konulara değinilmiştir. Ancak medya okuryazarlığı konusunun daha kapsamlı olarak ele alınması yararlı olabilir. Bu noktada medya okuryazarlığına yönelik gerekli program ilişkilendirilmelerinin yapılmasında sınıf öğretmenlerine önemli görevler düşmektedir. Yapılan araştırmanın bu kapsamda yararlı olabileceği düşünülmektedir.

Bu araştırmanın amacı, ABD ve Kanada’daki çeşitli eyaletlerin Hayat Bilgisi ve eşdeğeri olarak görülebilecek derslerde yaygın olarak öğretilen

medya okuryazarlığı konularının neler olduğunu belirlemek ve bu tespitlere dayalı olarak ülkemizde medya okuryazarlığının Hayat Bilgisi programlarıyla ilişkilendirilmesine yönelik öneriler sunmaktır. ABD'ye yönelik olarak Frank Baker (2000) tarafından yapılan ve sürekli güncellenen program incelemesinden yararlanılmıştır. Kanada konusunda ise önemli medya okuryazarlığı kuruluşlarından biri olarak görülen MNet'in (Media Awareness Network) program incelemeleri esas alınmıştır.

Yöntem

Bu çalışma nitel bir araştırma olarak tasarlanmıştır. Bilindiği gibi nitel araştırma, gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma olarak ifade edilmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2005: 39). Bu çalışmada araştırmanın amacına uygunluğuna göre nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Veri analiz sürecinde ise içerik analizi yapılmıştır.

İçerik analizi, iletişimlerin kodlanması sorunuyla, mesajı bir takım kategorilere bölmek, belirli kodlama ya da kayıt birimleri saptamakla işe başlayacaktır (Bilgin, 2000: 10). Kategorileştirmede iki farklı yaklaşım söz konusudur. Bu yaklaşımlardan birincisi "kapalı yaklaşım" olarak adlandırılmakta ve burada daha önceden belirlenmiş kategori başlıkları esas alınmakta ve analiz bu başlıklara göre yapılmaktadır. Bu yaklaşım bir nevi tümdengelinin içerik analizine uyarlanması olarak görülebilir. "Açık yaklaşım" olarak adlandırılan ikinci yaklaşımda ise önceden belirlenmiş kategoriler söz konusu olmayıp, içerik analizinin neticesinde bu kategoriler oluşturmaktadır. Bu yaklaşım için de tümevarımsal bir yolun izlendiği söylenebilir. Bu çalışmada da alanda ortaya konulmuş bir kategorilendirme bulunmadığı için açık yaklaşıma başvurulmuştur.

Araştırmanın örneklemini ABD ve Kanada oluşturmaktadır. Bunda bu ülkelerin medya okuryazarlığı eğitiminde ve toplu öğretimde öncü konumunda olmaları ve bu ülkelerin anadilinin İngilizce olması önemli rol oynamıştır. Örnekleme belirtilen ülkelerin seçilmesinde bu alanda deneyim sahibi ve öncü olmaları belirleyici olması nedeniyle çalışmada amaçlı örnekleme esas alınmıştır. Bu ülkelere ait öğretim programlarına İnternet yoluyla ulaşılmıştır. Bu ülkeler ve ilgili İnternet adresleri aşağıda verilmiştir:

- Kanada : <http://www.media-awareness.ca/>
- ABD : http://www.frankwbaker.com/state_lit.htm

ABD’de 50 eyalet bulunmaktadır. Bu eyaletlerde medya okuryazarlığı mevcut programlarla ilişkilendirilmiştir. Medya okuryazarlığı Dil programlarının %100’üyle, Sağlık ve Tüketici Bilgisi programlarının %96’sıyla, Sosyal Bilgiler programlarının %76’sıyla ve Medya Öğrenme alanı ile de %14 oranında ilişkilendirilmiştir (Altun, 2010: 137-138). Hayat Bilgisi dersleri 1.-3. sınıfları kapsadığı için bu programlarda da bu seviyelere denk geldiği düşünülen programlar incelenmiş ve ilişkilendirilmelerin yapıldığı 6 eyalet tespit edilmiştir. Bu eyaletler şunlardır: *Alaska, Nevada, Oklahoma, Pennsylvania, S.Carolina, Vermont.*

Kanada’da 13 eyalet bulunmaktadır. Bu eyaletlerde medya okuryazarlığı mevcut programlarla ilişkilendirilmiştir. Medya okuryazarlığı bu eyaletlerin dil programlarının %100’üyle, sağlık eğitimi programlarının %85’iyle, Sosyal Bilgiler programlarının %54’üyle ve son olarak da bilgi ve iletişim teknolojileri programlarının %38’iyle ilişkilendirilmiştir (Altun, 2010: 133-134). Kanada’da ise 1. ve 3. sınıflar seviyesinde ilişkilendirmenin yapıldığı 10 eyalet tespit edilmiştir. Bu eyaletler şunlardır: *Alberta, British Columbia, Manitoba, New Brunswick, New foundlandand Labrador, North west Territories, Nova Scotia, Ontario, Prince Edward Island ve Saskatchewan.*

İçerik analizinin daha sonraki aşamasında ise söz konusu programlarda yer alan kazanımlar incelenmiş ve medya okuryazarlığı ile ilgili olanlar belirlenmiştir. Bu incelemede kazanımların ülkemizde Hayat Bilgisi dersinin kapsamıyla (1. ve 3. sınıflar arası) örtüşmesine dikkat edilmiştir. ABD ve Kanada gibi ülkelerde ilgili kazanımların belirlenmesinde literatürden yararlanılmıştır. ABD’de Baker (2000) tarafından yapılan çalışma ve Kanada’da “MNet” tarafından yapılan çalışma esas alınmıştır. Nihai olarak her bir kaynak için ortaya konulan kazanımlar, araştırmacılar tarafından Türkçeye tercüme edilmiş ve daha sonra bu tercüme bir uzman tarafından incelenerek gerekli düzeltmeler yapılmıştır. Bundan sonra kayıt birimlerinin kodlanmasına başlanılmıştır.

Çalışmada örneklem olarak belirlenen Sosyal Bilgiler ve Sağlık Bilgisi programlarında medya okuryazarlığı ile ilgili kazanımların içerik analizi yapılmıştır. Analiz sürecinde belirlenen kodlar, kodlamalar arasındaki kurulan anlamlar doğrultusunda, kodlamaların belli alanlarda kategorileştirilmesi ve kategorilerin temalaştırılması çalışmaları gerçekleştirilmiştir. Yapılan analizde güvenilirlik için veriler iki araştırmacılar tarafından içerik analizine tabi tutularak tutarlılığa dikkat edilmiştir. Bu araştırmanın geçerliliğini sağlamaya yönelik de içerik geçerliliği ile karşılaştırma geçerliliğine başvurulmuştur. Yapılan kodlamalar genel olarak medya okuryazarlığı literatürü ile desteklenerek içerik geçerliliği sağlanılmaya çalışılmıştır. Diğer yandan ABD ve Kanada gibi iki farklı kaynağa yönelik

içerik analizi öncelikle ayrı ayrı yapılmış ve ardından bu iki kaynağın içerik analizi sonuçları karşılaştırılmıştır. Böylelikle karşılaştırma geçerliliği sağlanılmaya çalışılmıştır.

Bulgular ve Yorum

Hayat Bilgisi dersinin okutulmakta olduğu ilköğretim 1-3 sınıf seviyesinde Kanada ve ABD’de “Sağlık, Sağlık Eğitimi, Sağlık ve Yaşam Becerileri, Sağlık ve Kariyer Eğitimi, Sosyal Bilgiler, Teknoloji Eğitimi, Bilgi ve İletişim Teknolojileri” gibi derslerde ve “Yaşamboyu Öğrenme, Okuryazarlıkları Geliştirme, Sosyal Sorumluluk Geliştirme, Kimlik ve Bağımsızlığı Geliştirme” gibi ortak program alanlarında yer alan medya okuryazarlığı kazanımları incelenmiştir. İçerik analiziyle yapılan bu incelemenin sonuçları “Sağlık Eğitimi” ve “Sosyal Bilgiler” olmak üzere iki başlık altında sunulmuştur. Bu başlıklar altında öne çıkan temalar ülke, eyalet, referans sayıları ve yüzdeleri ile Tablo-2 ve Tablo-3’de verilmiştir. Ayrıca alt temaların yer aldığı, ülke ve eyaletlerin tek tek belirtildiği ve kazanımların sınıf seviyelerinin de ifade edildiği ayrıntılı tablolar da çalışmanın sonunda ek olarak verilmiştir. Ekte verilmekle birlikte bu tablolardan bulgu ve yorum başlığı altında istifade edilmiştir. Yapılan içerik analizinin sonuçları aşağıda verilmiştir. Öncelikle “Sağlık Eğitimi” konusuna yönelik yapılan inceleme sonuçları aktarılmıştır.

Tablo2: İçerik Analizi Sonuçları (Sağlık Eğitimi)

TEMA	Ülke	Eyalet	N (Referans)	%
Medyanın sağlık davranışına etkisi	2	9	14	37.8
Sağlık bilinci	2	6	12	32.4
Medyada şiddet	1	3	7	18.9
Medya mesajları	1	1	2	5.4
Medya okuryazarlığı	1	1	1	2.7
Sağlık konusundaki kalıp yargılar	1	1	1	2.7
Toplam	2	14	37	

“Sağlık Eğitimi”ne yönelik olarak “medyanın sağlık davranışlarına etkisi”, “sağlık bilinci” ve “medyada şiddet” temalarının toplamda yaklaşık %90’lık bir değer ile öne çıktığı görülmektedir.

“**Medyanın Sağlık Davranışlarına Etkisi**” temasında; medyanın fiziksel aktivite tercihlerine, yemek tercihlerine, sağlık açısından riskli davranışlara, kazadan korunma ve güvenlik davranışlarına ve bireylerin alkol, sigara ve uyuşturucu madde kullanımına etkileri gibi konular yer almıştır. Bu temaya ilişkin kazanım örnekleri aşağıda verilmiştir:

- *Öğrencilerden insanların belirli yiyecekleri tercih etmelerinde medyanın etkisini değerlendirmeleri beklenmektedir (Saskatchewan, 2. sınıf).*
- *Öğrencilerden medyanın fiziksel aktivite seçimlerine etkisini analiz etmeleri beklenmektedir (Alberta, 3. sınıf).*
- *Medyanın bireylerin ATOD kullanımlarını etkileme yollarını açıklar (South Carolina, 2. sınıf).*
- *Medyanın bir kişinin kazalardan korunmasına nasıl yardımcı olabileceğini açıklar (South Carolina, 2. sınıf)*

“**Sağlık Bilinci**” temasında da; güvenilir kaynaklardaki kanıtlara başvurma, TV izleme ve bilgisayar oyunu oynama süreleri, güvenli İnternet kullanımı, sağlık ürünlerinin bilinçli seçimi, çocukları hedef alan reklâmlar gibi konular yer almaktadır. Bu temaya örnek olarak aşağıdaki kazanımlar verilebilir:

- *TV izleme gibi davranışlara ilişkin sağlıklı seçimler yapabilmek için karar verme stratejilerini kullanır (Ontario, 3. sınıf).*
- *Sağlık konusundaki bilgilerini ve kararlarını güvenilir kaynaklara dayandırır (Vermont, 1-2. sınıf)*
- *Yılbaşı gibi günlerde bazı reklâmların doğrudan çocukları hedef aldığını anlamaları beklenmektedir (Newfoundland and Labrador, 1. sınıf)*
- *Reklâmlar ve tüketici ürünlerinin seçimi konusunda nasıl sağlık bilincine sahip bir kişi olunabileceğini tanımlar (Oklahoma, 1. sınıf)*

“**Medyada Şiddet**” temasında ise; gerçek ve kurgu şiddetin ayrımı, medyadaki şiddetin etkileri, medyada şiddet örnekleri şiddetten kaçınma yolları gibi konular yer almıştır. Aşağıdaki kazanımlar bu temaya örnek olarak verilebilir:

- *Şiddet örneklerinin gerçeğini kurgusundan ayırt etmeleri ve bunların sağlık üzerindeki etkisini değerlendirmeleri beklenir (Ontario, 3. sınıf)*
- *Şiddet algılamaları üzerinde medyanın etkisini keşfeder (Saskatchewan, 3. sınıf).*
- *Çeşitli bağlamlarda şiddetten kaçınma yollarını açıklamaları beklenmektedir (Manitoba, 3. sınıf).*

Bu konuların dışında medya mesajlarının oluşturduğu baskı, medya okuryazarlığının sağlık davranışları üzerinde etkisi ve medyadaki sağlık konusuna yönelik kalıpyargılar gibi konular da vurgulanmıştır.

“Sosyal Bilgiler’e” yönelik yapılan incelemenin sonuçları aşağıda verilmiştir.

Tablo3: İçerik Analizi Sonuçları (Sosyal Bilgiler)

TEMA	Ülke	Eyalet	N (Referans)	%
Bilgi kaynağı olarak medya	2	6	22	62,9
Medyanın Etkileri	2	4	8	22,9
Bir teknoloji olarak medya	1	2	2	5,7
Bilinçli tüketici	1	1	2	5,7
Çoklu Okuryazarlıklar	1	1	1	2,9
Toplam	2	9	35	

“Sosyal Bilgiler” konusuna yönelik olarak “bilgi kaynağı olarak medya” ve “medyanın etkileri” temalarının toplamda yaklaşık %85’lik bir değer ile öne çıktığı görülmektedir.

“Bilgi Kaynağı Olarak Medya” temasında; bilgi edinme, iletişime geçme ve anlayış geliştirme gibi amaçlarla medyayı kullanma, medyadan elde ettiği bilgiyi toplama, sıralama, karşılaştırma, değerlendirme ve yorumlama gibi konular bulunmaktadır. Bu temaya ilişkin kazanım örnekleri aşağıda verilmiştir:

- *Sözlü, görseli basılı ve elektronik kaynaklardan bilgiyi toplar (Thenorthwest Territories, 3. sınıf)*
- *Benzer elektronik kaynaklardan elde ettiği bilgileri benzerlikleri ve farklılıkları için karşılaştırır (Alberta, 1. sınıf).*
- *Çeşitli medya kaynaklarından elde ettiği nitel ve nicel verileri yorumlar (Saskatchewan, 1. sınıf).*

“Medyanın Etkileri” temasında ise; medyanın bireylere, okullara, önyargı ve kalıpyargılara, değerlere, davranışlara, kültüre ve küresel topluma etkileri gibi konulara değinilmiştir. Bu temaya örnek olarak aşağıdaki kazanımlar verilebilir:

- *Medyanın toplumdaki rolünü tanımlar (Pennsylvania, 3. sınıf).*
- *Medyanın değerler ve davranışlar ve inançlar üzerindeki etkisini idrak eder (Saskatchewan, 3. sınıf)*
- *Önyargı ve kalıpyargıların oluşmasında medyanın rolünü analiz eder (New Brunswick, 3. sınıf).*

“Bir Teknoloji Olarak Medya” temasında da medya türlerine ve medyayı kullanma biçimlerine değinilmiştir. Bu temaya da aşağıdaki kazanımlar olabilir.

- *Fikirlerin aktarılmasında kullanılan iletişim sistemlerini tanımlar (New Brunswick, 1-3. sınıflar).*

- *Teknolojiyi kullanma biçimlerini tanımlamaları beklenmektedir (British Columbia, 1. sınıf).*

“**Bilinçli Tüketici**” temasında da reklâm ve propagandanın kararlar üzerindeki etkisi ile istek ve ihtiyaçların ayırt edilmesi konuları öne çıkmaktadır. Bu konularla ilgili kazanımlar şunlardır:

- *Reklâm ve propagandanın bireyleri ve onların kararlarını etkileyebileceğine örnekler verir (New Brunswick, 1-3. sınıflar).*
- *İhtiyaç ve istekleri ayırt eder (New Brunswick, 1-3. sınıflar).*

İçerik analizinin sonucunda ortaya konulan bu vurgulamalar dikkatle incelenmiş ve Hayat Bilgisi dersi ile olarak ilişkilendirilmiştir. “Medya Okuryazarlığı Aradisiplini Kazanımları” olarak adlandırılan bu ilişkilendirme sonuç ve tartışma kısmında verilmiştir.

Sonuç ve Tartışma

Araştırmada yapılan içerik analizi sonucu “Sağlık Eğitimi” ve “Sosyal Bilgiler” olmak üzere iki ayrı başlık altında sunulmuştur. “Sağlık Eğitimi” başlığına bakıldığında ‘medyanın sağlık davranışlarına etkisi, sağlık bilinci ve medyada şiddet’ temalarının öne çıktığı görülmüştür. Amerikan Pediatri Akademisi (AAP, 1999) 1000’in üzerinde araştırma ve incelemenin medyadaki şiddetin yetişkinlerde ve özellikle de çocuklarda saldırgan davranışları arttırdığı sonucuna ulaştığını bildirmiştir. Aynı zamanda medyanın obeziteye yol açan ve okul başarısını olumsuz etkileyen bir faktör olduğunu da vurgulayan organizasyon bu noktada medya eğitiminin en etkili çözüm yollarından biri olacağını ileri sürmüştür. Yaşamboyu gelişen bir beceri olarak değerlendirilen medya okuryazarlığının sağlık eğitimi ile ilişkili olarak örgün eğitim bağlamında ilköğretimin ilk üç sınıfında öğretilmesi en uygun ders olarak Hayat Bilgisi öne çıkmaktadır.

“Sosyal Bilgiler” konusuna yönelik olarak ‘bilgi kaynağı olarak medya, medyanın etkileri, bir teknoloji olarak medya ve bilinçli tüketici’ temaları dikkat çekmektedir. Altun (2010) tarafından sosyal bilgiler dersi bağlamında yapılan çalışmada da benzer sonuçlara ulaşılmış; medya bilgisinin doğruluğu, medyanın etkileri, bir teknoloji olarak medya ve bilinçli tüketici gibi temalar ortaya çıkmıştır.

Birçok medya eğitimcisinin (Masterman, 1996, 2001; Brown, 1998: 52; Hobbs, 1998a, 2001; Thoman, tarihsiz, 2003a; Considine, 2002; Scheibe ve Rogow, 2004; Wan ve Cheng 2004; Martinson, 2004; UNESCO, 2002; CML, 2008; Altun, 2010; Çakmak, 2010; Şahin, 2011; Tüzel, 2012) vurguladığı gibi medya okuryazarlığı hayat boyu gelişen bir beceridir. Bu

nedenle öğretiminde de bu mantık esas alınmalı ve sürece yayılan bir öğretim planı ortaya konulmalıdır. Okulöncesinden başlayarak örgün eğitimin tüm kademelerinde ele alınan ve yaygın eğitim ile desteklenen bir medya okuryazarlığı eğitimi şüphesiz çok daha yararlı olacaktır. 30 Haziran – 1 Temmuz 2012 tarihlerinde RTÜK’ün öncülüğünde gerçekleştirilen Medya Okuryazarlığı Çalıştayının sonuç bildirgesinin ilk maddesi olan “(Medya okuryazarlığı eğitimi) Okul öncesinden itibaren bütün eğitim kademelerinde (ilkokul, ortaokul ve lise) ilgili derslerin öğretim programlarıyla ilişkilendirilerek verilmeli” ifadesi de medya okuryazarlığı eğitimindeki bu gerçeğin ülkemizdeki yansımalarıdır.

Benzer şekilde Çakmak (2010) medya okuryazarlığı eğitiminin nitelikli biçimde sağlanabilmesi adına ilgili ölçüde Hayat Bilgisi-Sosyal Bilgiler, Türkçe, Fen ve Teknoloji vb. derslerin öğretim programı ile ilişkilendirilerek verilmesinin zorunlu olduğunu belirtmiştir. Bu çerçevede yakın bir gelecekte medya okuryazarlığı eğitiminin başka derslerle olacağı gibi Hayat Bilgisi dersi ile de ilişkilendirilerek kazandırılması gündeme gelecektir. Bu çalışmanın bulgularının söz konusu vizyona Hayat Bilgisi dersi kapsamında katkı sağlaması hedeflenmektedir. Çalışmanın sonucunda ortaya konan ilişkilendirmeler (Hayat Bilgisi Dersi Medyan Okuryazarlığı Aradisiplin Kazanımları) aşağıda sunulmuştur.

Tablo 4: Medya Okuryazarlığı Ara disiplini Kazanımları (Hayat Bilgisi 1)

Sınıf	Medya Okuryazarlığı Ara disiplini Kazanımları	İlişkilendirilen Hayat Bilgisi Kazanımları
		Tema Adı
Hayat Bilgisi 1	MO.1. Sağlık konusundaki bilgilerini ve kararlarını güvenilir kaynaklara dayandırır.	Okul Heyecanım A.1.8. Kişisel bakımını sağlamak için yapabileceklerini belirler.
	MO.2. Benzer elektronik kaynaklardan elde ettiği bilgileri benzerlikleri ve farklılıkları için karşılaştırır.	A.1.27. Bilgi edinebilmek için uygun sorular sorar ve resimli kaynaklardan yararlanır.
	MO.3. Sözlü, görsel, basılı ve elektronik kaynaklardan bilgiyi toplar.	A.1.30. Görsel, işitsel ve hem görsel hem işitsel iletişim araçlarından yararlanarak doğal afetlerin zararlarını fark eder.

Tablo5: Medya Okuryazarlığı Ara disiplin Kazanımları (Hayat Bilgisi 2)

Sınıf	Medya Okuryazarlığı Ara disiplini Kazanımları	İlişkilendirilen Hayat Bilgisi Kazanımları
		Tema Adı
Hayat Bilgisi 2	MO.4. İnsanların belirli yiyecekleri tercih etmelerinde medyanın etkisini değerlendirir.	Okul Heyecanım A.2.7. Neden dengeli ve düzenli beslenmesi gerektiğini araştırır ve anlatır.
	MO.5. Çeşitli medya kaynaklarından elde ettiği nitel ve nicel verileri yorumlar.	A.2.27. Kaynak kitaplardan nasıl yararlanacağını açıklar ve bunlardan yararlanır.
	MO.6. Şiddet algılamaları üzerinde medyanın etkisini keşfeder.	Benim Eşsiz Yuvam B.2.6. Evindeki iletişim araçlarını yerinde ve doğru kullanır.
	MO.7. Medyanın fiziksel aktivite seçimlerine etkisini analiz eder.	B.2.9. Sağlıklı büyüme ve gelişme ile kişisel bakım, spor, dengeli ve düzenli beslenme arasındaki ilişkiyi açıklar.
	MO.8. Fikirlerin aktarılmasında kullanılan iletişim sistemlerini tanımlar.	B.2.31. Evde belli bir iş yaparken kullanılan alet ve teknolojik ürünler hakkında sorular sorarak, bunların hayatımızı kolaylaştıran işlevleri olduğunu fark eder.

Tablo6: Medya Okuryazarlığı Ara disiplin Kazanımları (Hayat Bilgisi 3)

Sınıf	Medya Okuryazarlığı Ara disiplini Kazanımları	İlişkilendirilen Hayat Bilgisi Kazanımları
		Tema Adı
Hayat Bilgisi 3	MO.9. Medyanın bireylerin alkol, sigara ve diğer uyuşturucu madde kullanımlarını etkileme yollarını açıklar.	Okul Heyecanım A.3.16. Dengeli ve düzenli beslenmek için doğal ve sağlıklı ürünleri tüketir.
	MO.10. Reklâmlar ve tüketici ürünlerinin seçimi konusunda nasıl sağlık bilincine sahip bir kişi olunabileceğini tanımlar.	A.3.22. Tüketici olarak sahip olduğu hakları bilir ve bilinçli tüketici davranışları sergiler.
	MO.11. Medyadan elde ettiği bilgileri değerlendirir.	A.3.24. Yönergeleri takip ederek okuldaki bilgi teknolojilerinden yararlanır.
	MO.12. Önyargı ve kalıp yargıların oluşmasında medyanın rolünü analiz eder.	Benim Eşsiz Yuvam B.3.17. Farklı sosyal ve ekonomik gruplara mensup kişilerin bakış açılarının farklı olabileceğini kabul ederek bu kişilere ön yargısız davranır.
	MO.13. Reklâm ve propagandanın bireyleri ve onların kararlarını etkileyebileceğine örnekler verir.	B.3.27. Çocuklara yönelik reklâmların işlevlerini; reklâmlar, ihtiyaçlar ve imkânlar arasındaki ilişkiyi sorgular.
MO.14. Medyanın toplumdaki rolünü tanımlar.	Dün, Bugün, Yarın C.3.13. Bilgisayarın günlük yaşamımızda hangi amaçlarla kullanıldığı hakkında farklı kaynaklardan bilgi toplar ve sınıfta sunar.	

EK-Tablo7: İçerik Analizi Sonuçları (Sağlık Eğitimi)

Tema	Alt Tema	Ülke	Eyalet	N (Referan)	Sınıf
Medyanın sağlık davranışına etkisi	Fiziksel aktivite tercihlerine etkisi * TV izleme ve bilgisayar oyunu oynama	Kanada	Alberta	1	3
		Kanada	Manitoba	1	2
		ABD	S.Carolina	1	2
	Medyanın yemek/atıştırma tercihlerine etkisi	Kanada	Saskatchewan	1	2
		Kanada	Ontario	1	2
		Kanada	Nova Scotia	1	3
		ABD	Oklahoma	1	2
		ABD	S.Carolina	1	2
	Ailedeki sağlık davranışlarına etkisi	ABD	Alaska	1	1-3
	Sağlıkla ilgili duygu düşünce ve davranışlara etkisi	ABD	Vermont	1	1-2
		ABD	S.Carolina	1	2
	Reklâm ve pazarlamanın riskli davranışlara etkisi	ABD	Vermont	1	3
Kazalardan korunma ve güvende kalmada medyanın etkisi	ABD	S.Carolina	1	2	
Bireylerin ATOD (ASDU; alkol, sigara ve diğer uyuşturucular) kullanımına etkisi	ABD	S.Carolina	1	2	
Sağlık bilincive bilinçli tüketici	Güvenilir kaynaklardan kanıtlara dayalı karar verme	ABD	Vermont	1	1-3
	Bilinçli kararlar verme * TV izleme süresi * Bilgisayar oyunu süresi * Güvenli İnternet kullanımı	Kanada	Ontario	1	1
		Kanada	Ontario	1	2
		Kanada	Ontario	2	3
		Kanada	Nova Scotia	1	3
	Tüketici ürünlerinin seçimi konusunda sağlık bilincine sahip olma	ABD	Oklahoma	1	3
	Reklâmın farklı amaçlarını fark etme * Çocukları hedef alan reklâmlar	Kanada	N.Labrador	2	1
	Belirli gıda maddelerinin reklâmını yapmanın artıları ve eksileri	Kanada	N.Labrador	1	2
Reklâm için kullanılan medya türlerini tanıma	Kanada	N.Labrador	1	2	
Medyada şiddet ve etkileri	Gerçeği ile kurgusunu ayırt etme ve sağlığa etkisi	Kanada	Saskatchewan	1	3
		Kanada	Manitoba	1	3
		Kanada	Ontario	1	3
	Medyadaki şiddetin sağlığa etkisi	Kanada	Saskatchewan	1	3
	Medyadaki şiddet örneklerini tartışma	Kanada		1	3
	Medyanın şiddet algılamalarına etkisi	Kanada		1	3
	Medyadaki şiddetten kaçınma yolları	Kanada	Manitoba	1	3
Medya mesajları	Medya mesajlarının farklı amaçlarının olması	Kanada	N.Brunswick	1	1
	Medya mesajlarınca oluşturulan baskıyı fark etme	Kanada	N.Brunswick	1	2
Medya okuryazarlığı	Medya okuryazarlığının sağlık davranışları üzerindeki etkisi	Kanada	N.Brunswick	1	3
Sağlık konusundaki kalıpyargılar	Kalıpyargı kavramına ilişkin bir anlayış geliştirme	Kanada	P.E.Island	1	3
Toplam (N)		2	14	37	2,2

EK-Tablo8: İçerik Analizi Sonuçları (Sosyal Bilgiler)

Tema	Alt Tema	Ülke	Eyalet	N (Referans)	Sınıf
Bilgi kaynağı olarak medya	Bilgi elde etmek için medyayı kullanma	Kanada	Saskatchewan	2	1
	Çeşitli amaçlarla (iletişime geçmek, anlayış geliştirmek vs.) medyayı kullanma	Kanada	Saskatchewan	3	1
	Verilen görevi yerine getirmek için medyayı kullanma	Kanada	N.Territories	3	1-3
	Görsel yazılı medyadan bilgi toplama	Kanada	B.Columbia	3	1-3
			N.Territories	3	1-3
	Ölçüt kullanarak elde edilen bilgiyi sıralama	Kanada	N.Territories	1	1
	Benzer elektronik kaynaklardan elde ettiği bilgileri için karşılaştırma	Kanada	Alberta	1	1-3
	İki farklı elektronik kaynaktan elde ettiği benzer bilgi çeşitlerini karşılaştırma	Kanada	Alberta	1	1-3
	Medyadan elde ettiği bilgi ve fikirleri değerlendirme	Kanada	Saskatchewan	1	1
	Bilgi kaynaklarını ve araçlarını seçme ve eleştirel olarak değerlendirme	Kanada	Saskatchewan	1	1
	Medyadan elde ettiği bilgileri yorumlama; * Nitel ve nicel verileri yorumlama * Farklı kaynaklardaki bilgileri yorumlama * Çeşitli görsel bilgi kaynaklarını yorumlama	Kanada	Saskatchewan	1	1
ABD			S.Carolina	1	3
ABD			Oklahoma	1	3
Medyanın Etkileri	Medyanın bireylere ve okullara etkisi	Kanada	B.Columbia	2	2-3
	Medyada önyargı ve kalıpyargılar	Kanada	N.Brunswick	1	1-3
	Medyanın kültür üzerindeki etkisi	Kanada	N.Brunswick	1	1-3
	Medyanın küresel toplum üzerindeki etkisi	Kanada	N.Brunswick	1	1-3
	Medyanın toplum üzerindeki etkisi	Kanada	N.Brunswick	1	1-3
			ABD	Pennsylvania	1
Medyanın değerler ve davranışlar üzerindeki etkisi	Kanada	Saskatchewan	1	2-3	
Bir teknoloji olarak medya	Medyayı kullanma şekillerini tanımlama	Kanada	B.Columbia	1	1
	Fikirleri aktarmak için kullanılan iletişim sistemlerini tanımlama	Kanada	N.Brunswick	1	1-3
Bilinçli tüketicici	Reklâmlar ve propagandanın bireyler ve onların kararları üzerindeki etkisi	Kanada	N.Brunswick	1	1-3
	İstek ve ihtiyaçların ayırt edilmesi	Kanada	N.Brunswick	1	1-3
Çoklu Okuryazarlıklar	Günlük yaşamda çoklu okuryazarlıkların önemi	Kanada	Saskatchewan	1	1
	Okuryazarlıkların kelimelerin yanı sıra görüntüleri, sayıları, sesleri ve hareketleri de içerebileceğini anlama	Kanada	Saskatchewan	1	1
Toplam (N)		2	9 (3-6)	36	1,3

KAYNAKÇA

- Altun, A. (2010). Medya Okuryazarlığının Sosyal Bilgiler Programıyla İlişkilendirilmesi ve Öğretimi. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- AAP (American Academy of Pediatrics) (1999). Media Education. *Pediatrics* 1999;104:341. Erişim Tarihi: 13 Ağustos 2012, <http://pediatrics.aappublications.org/content/104/2/341.full.pdf>
- Baker, F. (2000). Media Literacy State Teaching Standarts. Erişim Tarihi: 01 Kasım 2007, http://www.frankwbaker.com/state_lit.htm
- Cicioğlu, H. (1982). Türkiye Cumhuriyetinde İlk ve Ortaöğretim (Tarihi Gelişim). Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.
- Çakmak, E. (2010). İngiltere ve Türkiye'deki İlköğretim Medya Okuryazarlığı Eğitimi program ve Uygulamalarının Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- DEBEER, J.L. (1938). The Radio Forum and the Social Studies Classroom. *Social Studies*, 29:5 (1938:Mar.)
- Dündar, Ş. (2002). İlköğretim Okullarında Hayat Bilgisi Dersi Programlarının Tarihsel Gelişimi. *Trakya Üniversitesi Bilimsel Araştırmalar Dergisi*, 2(1): 11-18.
- Evans, S.H. (1937). Radio in Social Studies Teaching. *SocialStudies*, 28:3 (1937:Mar.).
- Hausman, A.M. (1950). Television for Teaching. *Social Studies*, 41:2 (1950: Feb).
- Lewis, J.J. (1927). Experimenting with Newspaper Clippings. *Historical Outlook*, 18:7 (1927:Nov.).
- MNET (Media Awareness Network⁶) (2009). Media Education in Canada: An Overview. Erişim Tarihi: 12.06.2009, www.mediaawareness.ca
- Price, G.V. (1928). The Newspaper as an Interpreter of Social Life. *Historical outlook*, 19:8 (1928:Dec.).
- Rowe, B. (1950). The Educator Looks at Television. *Social Studies*, 41:3 (1950:Mar.).

⁶ “Canada’s Centre for Digital and Media Literacy” adıyla www.mediasmarts.ca adresinde konuyla ilgilenenlere hizmet vermeye devam etmektedir.

- Sönmez, V. (1999). Hayat Bilgisi Öğretimi ve Öğretmen Kılavuzu. İstanbul: MEB Yayınları.
- Şahin, A. (2011). Eleştirel Medya Okuryazarlığı. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Şahin, M. (2009). Cumhuriyetin Kuruluşundan Günümüze Türkiye’de Hayat Bilgisi Ders Programlarının Gelişimi. Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi. 2(8): 402-410.
- Tüzel, S. (2012) İlköğretim İkinci Kademe Türkçe Derslerinde Medya Okuryazarlığı Eğitimi: Bir Eylem Araştırması. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Çanakkale OnsekizMart ÜniversitesiEğitim Bilimleri Enstitüsü, Çanakkale.